

בש"פ 7014/20 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון

בש"פ 7014/20

לפני: כבוד השופט י' אלרון

העורר: פלוני

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים במ"ת
46126-08-20 מיום 1.10.2020 שניתן על ידי
השופט א' אברבנאל

תאריך הישיבה: ב' בחשון התשפ"א (20.10.2020)

בשם העורר: עו"ד חן הולנדר

בשם המשיבה: עו"ד נגה בן-סידי

החלטה

1. לפני ערר לפי סעיף 53 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים), על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א' אברבנאל) במ"ת 46126-08-20 מיום 1.10.2020, בגדרה הורה על מעצר העורר עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

רקע והליכים קודמים

עמוד 1

2. נגד העורר הוגש כתב אישום המייחס לו עבירות של אינוס (עשרות עבירות), לפי סעיף 345(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק); מעשה סדום, לפי סעיף 347(ב) בנסיבות סעיף 345(א)(1) לחוק; תקיפה הגורמת חבלה של ממש בבת זוג (2 עבירות), לפי סעיפים 380 ו-382(ג) לחוק; תקיפת בת זוג (ריבוי עבירות), לפי סעיפים 379 ו-382(ב)(1) לחוק; איומים, לפי סעיף 192 לחוק; והיזק בזדון, לפי סעיף 452 לחוק.

על פי המתואר בכתב האישום, העורר והמתלוננת הם בני זוג מזה כ-10 שנים ולהם 3 ילדים משותפים. נטען, כי בשנים שקדמו להגשת כתב האישום, נהג העורר להשפיל את המתלוננת ולהכותה באגרופים ובאמצעות חפצים שונים, תוך שהוא מאשימה בבגידה בו; וכי שבר את חפציה לא אחת, ואף איים עליה כי יפגע בה אם תספר על מעשיו.

בפרט, נטען כי בשנה שקדמה לתלונתה במשטרה, בתדירות של אחת ל-3 ימים לערך, נהג העורר לכפות על המתלוננת לקיים עמו יחסי מין חרף בכייה ותחנוניה כי יניח לה; ובהזדמנות אחת, ביצע בה מעשה סדום על אף סירובה, וחדל רק לאחר שצרח והחלה לבכות.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום נגד העורר, הגישה המשיבה בקשה למעצרו עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

בבקשתה טענה המשיבה כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס לעורר; וכי קמה נגדו עילת מעצר לפי סעיף 21(א)(1)(ב) לחוק המעצרים, וכן חזקה בדבר קיומה של מסוכנות מכוח סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק זה.

עוד נטען, כי נגד העורר קמה עילת מעצר אף בהתאם לסעיף 21(א)(1)(א) לחוק המעצרים, שכן נוכח תלונה של המתלוננת בו, ובשל קרבתו המשפחתית לשתיים מעדות התביעה, קיים חשש כי שחרורו לחלופת מעצר יביא לשיבוש מהלכי משפט.

4. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 30.8.2020, כפר בא-כוח העורר בקיומן של ראיות לכאורה, תוך שהפנה לחוסר התאמה בין דברי המתלוננת בחקירתה במשטרה מיום 12.8.2020 על פי התיעוד החזותי, לבין הודעתה הכתובה שנרשמה על ידי חוקרת המשטרה.

עוד נטען, כי נפלו פגמים מהותיים באופן שבו נחקרה המתלוננת באמצעות היוועדות חזותית ביום 18.8.2020, ובין היתר, כי המתורגמנית שנכחה בחקירה על מנת לתרגם את דברי המתלוננת, הוסיפה ומסרה פרטים שלא נאמרו על ידי המתלוננת, ואלו יוחסו למתלוננת על ידי החוקרת המשטרתית.

בתום הדיון הורה בית המשפט המחוזי (השופטת ש' ליבוביץ) למשיבה להגיש את התיעוד החזותי מחקירותיה של המתלוננת, בטרם תינתן החלטה בבקשה לגופה.

5. בהחלטה מיום 7.9.2020, דחה בית המשפט המחוזי את טענות העורר, וקבע כי מצפייה בתיעוד כלל החקירות ועיון בתיק החקירה "עולה גרסה עקבית לגבי טענותיה [של המתלוננת - י' א'] בדבר מערכת היחסים הקשה

שבינה למשיב [העורר - י' א'], כפי שהדבר משתקף בעיקרו מכתב האישום".

עוד נקבע, כי אומנם יש ממש בטענות העורר באשר לפגמים שנפלו בחקירות המתלוננת, ואולם די בדברים שנאמרו בבירור על ידה כדי ללמד על קיומן של ראיות לכאורה להוכחת המיוחס לעורר, ומשכך קמה נגדו עילת מעצר וחזקת מסוכנות סטטוטורית.

עם זאת, בית המשפט המחוזי קבע כי לא מתקיים בנסיבות דנן חשש משיבוש מהלכי משפט, שכן עדויותיהן של קרובות משפחת העורר קשורות בעיקרן למערכת היחסים הכוללת שבין העורר למתלוננת, ומשום שמדובר בנשים בגירות שאינן תלויות בעורר.

לבסוף, נקבע כי אף שקיימת חזקת מסוכנות בעבירות המיוחסות לעורר, מכל מקום, נוכח נסיבותיו ובין היתר היעדר עבר פלילי בעניינו, הרי שאין לשלול את אפשרות שחרורו לחלופת מעצר. משכך, הופנה העורר לשירות המבחן לשם עריכת תסקיר מעצר בעניינו.

6. בתסקיר מיום 30.9.2020 העריך שירות המבחן כי מערכת היחסים של העורר עם המתלוננת מאופיינת בתלות גבוהה, בצורכי שליטה ובקשיי אמון מתמשכים מצדו, כי העורר אינו מסוגל להכיר בצרכיה וברצונותיה כנפרדים משלו, וכי הוא מתקשה להכיר בפגיעתו בה או בחומרת מעשיו.

לנוכח האמור, העריך שירות המבחן כי קיים סיכון משמעותי כי שחרור העורר יוביל לאלימות זוגית מצדו, ומשכך לא בא בהמלצה לשחררו לחלופת מעצר.

7. בהחלטתו מושא הערר, קבע בית המשפט המחוזי (השופט א' אברבנאל) כי נוכח טיב המעשים המיוחסים לעורר על פני תקופה ארוכה, וכאשר חומרתן התגברה לאחרונה על רקע משבר חמור ביחסיהם, ולנוכח תסקיר המעצר השלילי שהתקבל בעניינו, הרי שאין לשחררו לחלופת מעצר אשר דורשת מתן אמון בו. זאת, בפרט נוכח מיקום החלופה המוצעת אשר אינו רחוק דיו ממקום מגורי המתלוננת, ובשים לב לכך שהמפקחים המוצעים הם בני משפחת העורר המצדדים בו.

לפיכך, הורה בית המשפט המחוזי על מעצרו של העורר עד לתום ההליכים המשפטיים המתנהלים נגדו.

טענות הצדדים בערר

8. בא-כוח העורר מסכים לקיומן של ראיות לכאורה המבססות עילת מעצר. ואולם לטענתו, ההחלטה לעצור את העורר עד לתום ההליכים נגדו, ניתנה על ידי מותב שלא נחשף לפגמים שנפלו בראיות הלכאוריות, ומשכך, לא ניתן ביטוי הולם לחולשת הראיות בתיק כאשר נבחנה המסוכנות הנשקפת ממנו.

עוד נטען, כי שירות המבחן לא נפגש עם המפקחים המוצעים ולא שלל בפירוש את האפשרות לשחררו לחלופת מעצר בפיקוח אלקטרוני; ומכל מקום, תסקיר המעצר מבוסס על סירובו של העורר להכיר בחומרת מעשיו, וזאת על אף שבשלב זה עומדת לו חזקת החפות.

לבסוף, נטען כי חלופת המעצר שהוצעה אינה קרובה למקום מגוריה של המתלוננת, וכי בידו של העורר להציע בנוסף חלופת מעצר מרוחקת יותר.

9. מנגד, באת-כוח המשיבה סמכה ידיה על החלטת בית המשפט המחוזי, תוך שטענה כי משקבע המותב אשר התרשם מהראיות הלכאוריות כי אין בפגמים שנפלו בחקירות המתלוננת כדי לפגוע בעוצמת הראיות הנדרשות בשלב זה, הרי שאין כל בסיס לסברה כי ההחלטה על מעצר העורר הושפעה מחילופי המותבים.

עוד נטען, כי נוכח חזקת המסוכנות הסטטוטורית הקבועה בעבירות המיוחסות לעורר, ובשים לב להתרשמות שירות המבחן כי שחרורו עשוי לסכן את שלומה של המתלוננת, בדין נקבע כי יש להותירו במעצר מאחורי סורג ובריח עד לתום ההליכים נגדו.

לבסוף, נטען כי נוכח תלותה של המתלוננת בעורר, בין היתר, לשם הסדרת מעמדה בישראל, קיים חשש ממשי כי שחרורו יביא לשיבוש יכולתה למסור נגדו עדות בבית המשפט במסגרת ההליך העיקרי.

דיון והכרעה

10. לאחר שעיינתי בערר ובנספחיו וכן בתיק החקירה, ושמעתי את טענות באי-כוח הצדדים בדיון שנערך לפניי, אני סבור כי דין הערר להידחות.

נגד העורר קמה חזקת מסוכנות לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(5) לחוק המעצרים. משכך, ובהתאם להוראת סעיף 22(ב)(1) לחוק זה, הכלל הוא מעצר הנאשם מאחורי סורג ובריח, ואילו מעצרו בפיקוח אלקטרוני יתאפשר רק "מטעמים מיוחדים שיירשמו". יתר על כן, כאשר שירות המבחן מתרשם כי קיים סיכון משמעותי בשחרור העורר לחלופת מעצר הרי שנדרשים טעמים מיוחדים וכבדי משקל לסטייה מהמלצה זו (בש"פ 6646/20 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 להחלטתי (1.10.2020)).

בנסיבות המקרה דנן, לא שוכנעתי כי התקיימו טעמים מיוחדים המצדיקים את מעצר העורר בפיקוח אלקטרוני, זאת נוכח מסוכנותו כמו גם נוכח המלצת שירות המבחן בעניינו.

11. בא-כוח העורר מיקד את עיקר טענותיו בפער הקיים, לשיטתו, בין החלטת המותב שעייין בחומר החקירה, ובין זו של המותב שלא נחשף לחומרים אלו. לטענתו, צפייה בחומרי החקירה מלמדת על "חולשה ראייתית" שאינה מותירה מקום למסקנה לפיה לא ניתן לאיין את מסוכנות העורר בדרך של חלופת מעצר.

משכך, צפיתי אף אני בחקירות המתלוננת במשטרה כפי שהוצגו בתיעוד החזותי שנמסר לעיוני. אקדים ואומר, כי אף שלעתים אין הלימה בין הדברים שנאמרו על ידי המתלוננת ובין האופן שבו תוארו בכתובים, די בדברים שנאמרו בבירור על ידה כדי לבסס ראיות לכאוריות המספיקות להביא למעצרו עד לתום ההליכים נגדו.

וביתר פירוט. בחקירתה מיום 12.8.2020, סיפרה המתלוננת על מקרה שאירע במהלך הריונה עם בנם השני, בו היכה אותה העורר בראשה, באמצעות שולחן, עד זוב דם (דק' 34-35); בהמשך תיארה המתלוננת כי העורר נוהג להרביץ לה בראשה עם היד שלו, תוך שהדגימה בידה תנועת אגרופ (דק' 37), וכי לפני 3 חודשים הוא הרביץ לה "בבוקס" בראשה (דק' 39). המתלוננת המשיכה ותיארה אירוע שבו אמרה לו כי כואב לה ואינה מסוגלת לקיים עמו יחסי מין, ואולם העורר התעצבן ואמר לה "לא נורא, את יודעת לא נורא, אבל תעשי את זה, just to pull apart ... רגליים" (דק' 45-46) תוך שהדגימה בידה תנועה של פתיחה. המתלוננת הוסיפה כי לפעמים היו מקיימים יחסי מין רגילים ולפעמים היה העורר מתעצבן ומשתמש בכוח, וכי הזהיר אותה שלא לדבר על כך עם אנשים (דק' 52).

גם בעימות שנערך ביניהם ביום החקירה, הטיחה המתלוננת בעורר בין היתר, כי היכה אותה בראשה באמצעות שולחן וכי דיממה בראשה כתוצאה מכך; וכי יומיים קודם לכן אמרה לו כי כואב לה ואינה רוצה לקיים עמו יחסי מין, ולבסוף הסכימה בעל כורחה כדי שלא ירביץ לה.

בתגובה לדבריה, טען העורר במהלך העימות כולו כי המתלוננת משקרת, וכי לא נגע בה כלל במשך כל החודש האחרון. העורר לא ידע להסביר כיצד מתיישבת גרסתו זו עם אמירתו הקודמת לפיה קיים עמה יחסי מין לפני שבוע. עוד יצוין, כי במהלך העימות האשים העורר את המתלוננת בקיום יחסים עם שני גברים אחרים, שעמם היתה בקשר לטענתו.

מכל האמור עולה גרסה עקבית של המתלוננת באשר לשימוש באלימות מצדו נגדה וביחס לאינוסה על ידו, המבססת באופן לכאורי את ליבת האישומים נגד העורר. משכך, בדין נקבע כי קיימות ראיות לכאורה להוכחת המיוחס לו, וכי אין בפגמים שנפלו בחקירותיה כדי להקהות את המסקנה בדבר מסוכנותו.

יודגש, כי אין בדברים אלו כדי לקבוע דבר באשר למהימנות טענות המתלוננת. טענות העורר ותהיותיו באשר לגרסת המתלוננת, מקומן להתברר לגופן במסגרת ההליך העיקרי ולא בשלב ההחלטה על הארכת המעצר עד לתום ההליכים (בש"פ 7923/19 אבו דיב נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (15.12.2019)).

12. זאת ועוד, לא ניתן להתעלם מהטעמים העומדים בבסיס חזקת המסוכנות הסטטוטורית הקבועה בעבירות שבהן הואשם העורר, הנטועים למרבה הצער, במציאות החיים הקשה אליה אנו נחשפים. אך לפני ימים אחדים, התבשרנו על שתי נשים שקיפחו את חייהן באופן טראגי, בתוך שעות ספורות אחת מהשניה, כאשר החשודים ברציחתן היו בני זוגן. כפי שצוין בפסיקתו של בית משפט זה לא אחת, ניסיון החיים מלמד כי עבירות של אלימות במשפחה מתבצעות לעתים רבות תוך התפרצויות זעם בלתי נשלטות, באופן המעצים את המסוכנות הנשקפת מנאשמים בעבירות אלו (בש"פ 7626/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (27.9.2006)).

לפיכך, ובהתאם למצוות המחוקק, על בתי המשפט להימנע מלשחרר נאשמים בעבירות אלימות במשפחה לחלופת מעצר מבלי לוודא את בטחונן של קורבנות העבירה ואת שלום הציבור בכללותו.

13. לבסוף, יוער כי משעומדת לעורר חזקת החפות, מובן כי אין לצפות ממנו כי יודה במיחוס לו בפני שירות המבחן, ועל כן אין בהכחשת המיחוס לו כדי להצביע בהכרח על מסוכנותו באופן שיוביל למעצרו עד תום ההליכים (ראו והשוו בש"פ 6683/20 פלוני נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 להחלטתי (11.10.2020)).

ואולם, במקרה דנן, המלצת שירות המבחן אינה מתבססת אך ורק על הכחשתו הגורפת של העורר את המעשים המיוחסים לו. כך למשל, העריך שירות המבחן כי העורר "נעדר יכולת להכיר בצרכיה ורצונותיה [של המתלוננת - י' א'] כנפרדים משלו".

בסיכומם של דברים, משעה שקיימות ראיות לכאורה לביצוע עבירות אלימות מצד העורר בבת זוגו, ומששירות המבחן התרשם כי שחרורו עלול לסכנה, בדין נקבע כי אין מקום לשחררו לחלופת מעצר בשלב זה.

14. בשולי הדברים אך לא בשולי חשיבותם, יוער כי מצפייה בתיעוד חקירותיה של המתלוננת בתיק זה, מצטיירת תמונה שאינה נוחה, בלשון המעטה, באשר לאי-דיוקים באופן שבו הוצגו דברי המתלוננת בכתובים על ידי היחידה החוקרת. ראוי כי גורמי האכיפה יעשו ככל הניתן על מנת למנוע הישנות מקרים אלו.

ואולם, אין בדברים אלו כדי להפחית ממסוכנותו הלכאורית של העורר, ומשכך, אין בטענותיו בסוגיה זו כדי להצדיק את שחרורו לחלופת מעצר.

15. הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, ג' בחשון התשפ"א (21.10.2020).

שׁוֹפֵט